

nieuwsbrief

augustus 2022

1) Van de redactie:

Ook de afgelopen was weer een top maand wat betreft de zon. Maar helaas viel er te weinig regen om de natuur hun zomerglans te laten behouden. Desondanks was, blijkens het ingestuurde materiaal toch veel te ontdekken. Maar eerst nemen we, via Wytse Wiebenga, eerst afscheid van twee leden.

Onlangs zijn er ons 2 bijzondere mensen overleden.

Wytse Wiebenga heeft herinneringen aan hun opgeschreven.

Op 9 juni is **Luitje Mulder** overleden op 90-jarige leeftijd. Luit is jarenlang penningmeester van het IVN geweest. Sinds zijn pensionering hield hij zich met vele activiteiten bezig. Meestal was hij twee keer in de week actief als vrijwilliger voor Staatsbosbeheer en Landschapsbeheer Drenthe. Daarnaast hield hij zich bezig met het plaatsen en het beheer van uilenkasten. Het snoeien van vruchtbomen was een geliefde bezigheid. Hiervoor was het vaak nodig een ladder mee te nemen, die op de auto vervoerd werd. Tot op hoge leeftijd klom hij nog op hoogste ladders. Veel van zijn werkzaamheden speelden zich af buiten Assen. Als het even kon werd hiervoor de fiets gebruikt. Vaak samen met zijn vrouw Sita werden duizenden kilometers afgelegd. Dertig kilometer op en neer met de fiets naar Frederiksoord was geen enkel probleem. Tot vlak voor zijn dood was hij nog actief op landgoed Overcingel in Assen. Nadat Henk van Lier **Lels** was overleden ging hij gewoon verder voor Het Drentse Landschap. Meestal hielp hij nog mee met blad ruimen, dronk met de vrijwilligers koffie, controleerde zijn bijenkasten en ging dan weer naar huis.

Op 15 juni hebben we met een drukbezochte bijeenkomst op De Boskamp afscheid genomen van Luit.

Mieke Jansen was jarenlang een zeer verdienstelijk lid van zowel KNNV als IVN Assen. Ze had een grote kennis van de natuur en mocht hier ook graag over vertellen. Talloze excursies heeft ze gegeven voor het IVN. Vele jaren heeft ze meegewerkt aan de jaarlijkse excursies op landgoed Overcingel en tijdens zomervakanties op camping de Berenkuil. Ze heeft het ontwerp gemaakt van de bordjes voor de natuurwandeling op de camping met teksten en tekeningen. Menig tekening van Mieke sierden de voormalige nieuwsbrief van het IVN 'Brummels'.

Bij de opleiding van nieuwe gidsen was ze ook nauw betrokken. Tevens werkte ze mee aan het provinciale onderzoek naar de flora van Drenthe.

20 jaar geleden begonnen haar ogen minder te worden. Het bleek macula degeneratie te zijn. De behandeling hiervoor met ooginjecties vond toen plaats in Rotterdam. Velen zijn toen een dag met haar mee geweest om haar te begeleiden. Toch werden haar ogen in de loop van de tijd steeds slechter. Ze kon het gidsen niet opgeven en op het laatst moest tijdens de excursie een ander de bloemen aanwijzen en vertelde zij het bijbehorende verhaal.

Vijf jaar geleden verhuisde ze vanuit Assen naar een blindeninstituut in Wolfheze. Hier is ze overleden op 25 juni j.l. Haar dochter heeft haar lichaam over laten brengen naar de Boskamp in Assen. Hier kon op 29 juni afscheid van haar worden genomen en is ze gecremeerd

2) Agenda

Geke Kooistra meldt:

Tuinwerkdag zaterdag 27 augustus, woensdag 7 september, zaterdag 24 september.

Wil je ook meehelpen, meld je aan via de mail ivn-assen@hotmail.com. We verzamelen om 9.30 uur in het restaurant van het DCA en werken in de tuin tot 12.00 uur. Koffie of thee is gratis.

Zaterdag 17 september Regiodag IVN Drenthe

Tijd: 12:15 – 16:00 uur Locatie: Het Oude Tolhuis Peize Groningerweg 50, 9321 TC Peize

Het ochtendprogramma is bedoeld voor de bestuursleden voor het regio-overleg. Jullie zijn van harte uitgenodigd voor de lunch en het middaggedeelte. IVN Peize heeft hier een mooi programma voor samengesteld. We starten met een vegetarische lunch in Het Oude Tolhuis in Peize. Daarna gaan we naar buiten om te genieten van het mooie landschap in de Onlanden. Hieronder vind je meer informatie over het programma en de excursies.

Opgave via het aanmeldformulier, te vinden op deze site

Programma:

12:15 uur: Vegetarische lunch waarna op pad vanaf 13:15 uur. Keuze uit:

Fiets excursie 1: op bezoek bij het gemaal Matsloot

Op de fiets naar het gemaal in het gebied Matsloot. Arend Luinge begeleidt deze excursie en vertelt u over het gemaal. Wanneer de tijd het toelaat, wordt er gevaren over het Peizerdiep.

Fiets excursie 2: een tocht naar de uitkijktoren in de Onlanden

Vanaf het Tolhuis op de fiets door de Onlanden naar de uitkijktoren. Via het beleefpad naar een mooi uitzicht over de Onlanden op de uitkijktoren.

Wandelexcursie: de Stenhorsten wandeling

Vanaf het Tolhuis lopen we de Bommeliersroute. Deze is aangelegd met medewerking van IVN Peize. De gids Jolande van Luik vertelt over eetbare planten in dit gebied.

15:30 uur: Hapje en drankje in Het Oude Tolhuis met gelegenheid om na te praten en ervaringen uit te wisselen.

16:00 uur: Afsluiting

Op zaterdag 1 oktober organiseert IVN regio Noord een Workshop Visueel Werken

Hoe kun je tekeningen inzetten om jouw (IVN-)verhaal te versterken? En hoe zet je beelden in om samen te werken en creativiteit aan te wakkeren, in je eentje of met een groep IVN'ers?

Tijdens de workshop maak je kennis met de basis van visueel werken. Een fijne mix van oefeningen, uitwisseling en theorie zorgt ervoor dat je na deze workshop bruisend van de ideeën aan de slag gaat!

- Datum en locatie: **Zaterdag 1 oktober, 10:30-16:00** – Nieuw Allardsoog in Bakkeveen
- Voor wie: IVN'ers die visuele technieken willen inzetten in hun IVN-werk, bijvoorbeeld cursusteams, coördinatoren en bestuursleden.

Per workshop is er plek voor maximaal 22 deelnemers. Vol = vol. Iedere deelnemer dient zich apart aan te melden.

- **Kosten:** gratis. Lunch wordt verzorgd!

Deelnemers ontvangen kort van tevoren een mail met de laatste informatie.

- **Opgave** kan via de website

(<https://www.ivn.nl/workshop-visueel-werken>) of direct via Anja Dijkstra: a.dijkstra@ivn.nl

aankondigingen

zaterdag 15 oktober Asserbos. Paddestoelenexcursie.

zaterdag 22 oktober Kampsheide of landgoed Overcingel. Paddestoelenexcursie

Nadere informatie over deze excursies kun je lezen in de Nieuwbrief van september a.s.

zaterdag 19 november Terugkomdag Natuurgidsen - uitnodiging voor actieve/betrokken meer informatie kun je in deze Nieuwsbrief vinden.

3)Verslagen van afgelopen activiteiten

*(de redactie houdt zich het recht voor uw bijdragen in te korten in het belang van de leesbaarheid)
Ten overvloede zij vermeld: foto's bij de artikelen zijn van de auteur, tenzij anders vermeld.*

Verslag van de libellenexcursie op zaterdag 6 augustus door Ton van de Vis.

Gerben ter Haar, net afgestudeerd als natuurgids, leidde ons met 10 personen rond in de gras- en rietlanden rond het Deurzer Diep en het Meanderdijkje ten Oosten van Assen. Al gelijk was het raak met een wesp spin die een parend stelletje blauwe breedscheenjuffers aan het verorberen was. Hoewel het weer iets te koud, te winderig en te bewolkt was, vonden we toch 10 soorten libellen en juffers: **weidebeekjuffer**, lantaarntje, blauwe **breedscheenjuffer**, watersnuffel, houtpantserjuffer, blauwe en bruine glazenmaker, grote

keizerlibel en **bloedrode** en **steenrode heidelibel**. Verder veel wespspinnen, die ook wel een juffertje lusten en diverse andere insecten en vogels.

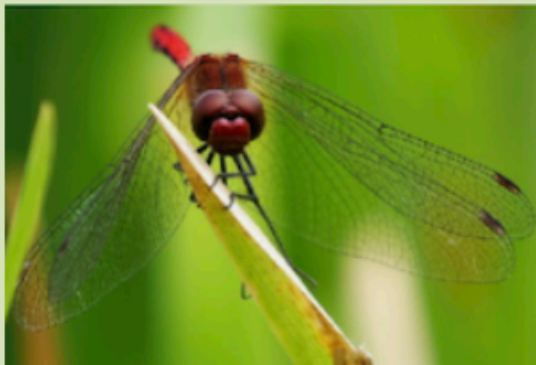
Aan het einde kreeg iedereen een libellenzoekkaart en hadden we een fijne middag in de natuur doorgebracht. Van de vele gemaakt foto's hierbij een selectie.

Steenrode heidelibel

paring Blauwe breedscheen met Cicade

Bloedrode heidelibel

Weidebeekjuffer (vrouw)

bijna de hele groep

4) Waarnemingen

Deze foto van een **jonge Boommarter** kon ik maken tijdens een van onze vogeltellingen op de vroege morgen in Holmers-Halkenbroek. Meestal zijn Boommarters alleen nachts actief. Maar aan het eind van de zomer gaan de vrouwtjes en jongen soms ook overdag op onderzoek uit; zo-ook deze jonge Boommarter. Een echt buitenkansjes dus om hem zo op ons pad tegen te komen.

Marian Blom.

Wie op Facebook de avonturen van Pauline Arends, onze boswachter, volgt krijgt regelmatig filmpjes van haar wildcamera te zien. Over dassen, steenmarters of over vlinders en mieren. Zelf had ik het geluk om vanaf een fietspad eerst 2 **dassen** te zien stoeien bij de ingang van een burcht. Later in de schemering waren er 3 zichtbaar. De omstandigheden waren gunstig: een heldere avond en de wind stond goed. Ik vond het een geweldige belevenis.

Heleen Medema

In de vijver tegenover het IVN-Struunhuus in het Steenbergerpark in Hoogeveen komen plukken waterpest naar de oppervlakte. Massaal leggen Kleine **roodoogjuffers** hierop hun eitjes.

Zie : <https://youtu.be/w9g-XaHv4c0>

Hero Moorlag

foto: Wikipedia

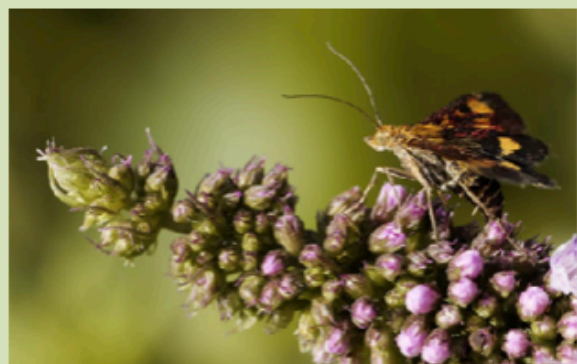
Dankzij Obsidentify zie ik nu insecten in mijn tuin die ik nooit had gekend zonder die app. Prachtige namen, zoals de gewone **Slobkousbij**. Ik vind een

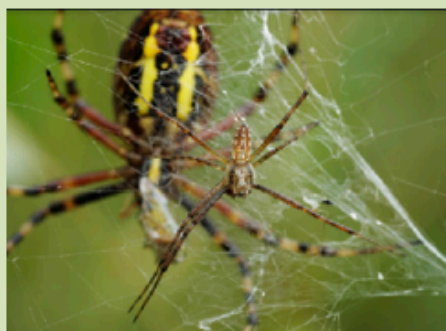
bij met slobkousen eigenlijk nooit gewoon. Deze zat op de Munt, net als het **Muntvlindertje**. Dat komt elk jaar terug, het heeft maar 1 cm spanwijdte, maar dicht genoeg bij is het een prachtig vlindertje.

Muntvlindertje

Slobkousbij

De derde is de **Wespspin**, waarschijnlijk wel bekend. Het kleintje rechts is het mannetje. Bekend is dat vrouwtjesspinnen het mannetje na de paring verorberen. Bij deze is het tot nu toe bij 1 poot gebleven (tel maar, er resteren er 7!).

Ton van de Vis

In de wijk Kloosterveen is de aanbouw van een nieuwe woonwijk stilgelegd, naar ik meen ivm de stikstof uitstoot. De wijk ligt praktisch naast het Fochteloërveen.

In één van de zandhopen, met een rechte wand, hebben **Oeverwaluwen** een nestplaats gevonden. Tal van hollen zijn bezet. Half augustus zag je de jongen in de holtes zitten. Het is een leuk gezicht. Ouders vliegen af en aan. Geelgors, Gele Kwik en Veldleeuwerik hebben het veld moeten ruimen, helaas.

Heleen Medema

Peelo in het groen juli.

Het was koud en warm in juli de nachten soms met temperaturen onder de 9 graden en de dag temperaturen boven de 30 graden. Voor de planten is de droogte niet goed maar voor de vlinders ende rupsen wel, een mooie afwisseling in temperaturen en dat was te zien in aantallen en soorten.

Vlinders die te zien waren in Peelo waren o.a., Dagpauwoog, Klein koolwitje, Atalanta, Klein geaderd witje, Citroenvlinder, Kleine vos, Gehakelde aurelia, Landkaartje, Groot dikkopje, Zwartsprietdikkopje, Bontzandoogje, Bruin zandoogje, Koevinkje, Oranje zandoogje, Icarusblauwtje, kleine vuurvlinder, en zelfs een Grote weerschijnvlinder. Een zomer vlinder die niet veel gezien wordt is het Hooibeestje. Wie nog in het donker in de tuin zit of nog een ommetje maakt door de wijk komt ze vast tegen de vele nachtvlinders, maar soms zie je ze ook overdag er zijn soorten die dag actief zijn. Met al die vlinders en insecten zijn er ook spinnen die actief worden een van de fotogenieke spinnen is wel de Wespspin of Tijgerspin.

Bloeiende planten die we nu veelvuldig zien zijn witte schermbloemige planten zoals Peen, Gewone berenklauw, Reuzenberenklauw een exoot, Gewone engelwortel, en Echte valeriaan, Moerasspirea.

Maar ook gele bloemen zijn nog veel te zien zoals, Jakobskruid met al hun gestreepte rupsen,

Sint – Janskruid, Kantig hertshooi, Grote wederik, Moerasrolklaver, Klein streepzaad Vlasbekje, Zwarte toorts Puntwederik, Akkerkool, Grote boterbloem.

En de Late guldenroede begint nu overal te bloeien.

Roze/ rode bloemen zie je veel langs de vijvers zoals, Grote kattenstaart, Moerasandoorn en de Reuzenbalsemien een exoot.

2 de soort orchidee gevonden in Peelo een Brede wespenorchis niet zo bijzonder maar altijd leuk om te vinden. Een niet zo zeldzame plant maar juist een plaag soort voor velen de Japanse duizendknoop staat ook weer in bloei.

Als je door het hoge gras heen loopt zie je in deze maand veel sprinkhanen en krekels. In veel bomen en struiken zijn weer volwassen wantsen te zien o.a. de **berkenwants**.

Voor paddenstoelen was het in juli veel te droog, alleen de vochtige gebieden en donkere bossen zijn nog wat paddenstoelen te vinden.

Volgende maand water en oeverplanten. (Augustus)

In September voordat het hoge gras gemaaid wordt in Peelo wil ik nog eens goed kijken wat erin de gras stukken zoal staat. Wie mee wil helpen het mag altijd mee stuur een e-mailtje en we gaan zoeken.

Groeten Johan Scheeres. scheeresj@gmail.com

Berkenwants

Reuzenbalsemien

Kleine beer

=====

Terugkomdag

Dit najaar organiseert IVN regio Noord een terugkomdag voor natuurgidsen die de afgelopen vijf jaar de natuurgidsenopleiding hebben afgerond. Het doel van deze dag is om de band tussen de natuurgidsen en de IVN-afdelingen te verstevigen.

Tijdens deze dag kunnen recent opgeleide natuurgidsen ervaringen uitwisselen met andere natuurgidsen en netwerken met actieve leden van IVN-afdelingen in hun regio. Daarom willen wij ook graag een aantal actieve/betrokken IVN-leden uitnodigen voor deze dag.

We merken dat sommige natuurgidsen al goed zijn aangehaakt op de activiteiten van de lokale IVN-afdeling, terwijl anderen hier nog wat zoekende in zijn. Daarom hebben we een leuk programma opgesteld om elkaar beter te leren kennen.

Aan de hand van een aantal opdrachten maken we kennis met elkaar, ontdekken we elkaars kwaliteiten en onderzoeken we hoe ieder vanuit zijn eigen kracht een bijdrage kan leveren aan de activiteiten van de IVN-afdeling.

Wil jij als actief/betrokken lid de natuurgidsen beter leren kennen en enthousiasmeren om zich in te zetten voor jouw afdeling, geef je dan op voor deze dag via het aanmeldformulier [1].

De terugkomdag in Drenthe vindt plaats op zaterdag 19 november van 9 tot 15 uur.

Locatie: De Veldhoeve, Zuideresweg 10, 9441 TZ Orvelte.

Meer informatie over het programma volgt in augustus.

Voor vragen kun je contact opnemen met Linda Prosé: l.prose@ivn.nl of 06-515 866 72.

Hartelijke groet,

Linda Prosé en Jolanda Boekhout

=====

Zijn er onder de lezers insectenkenners die dit grote insect kunnen thuisbrengen? Obsidentify bakt er duidelijk niets van. Zat op een koeienvlaai, ik kon net 1 foto maken. Ik vind de grote kaken opvallend. Volgens de bijengroep op Facebook is het geen bij.

Bij voorbaat dank,
Ton van de Vis

Kinderen ontdekken tijdens de IVN Slootjesdagen wat er in de sloot leeft
© RTV Drenthe / Vera Beuke

Ton van de Vis: In aansluiting op de slootjesdagen hier een link naar RTV Drenthe, met wat meer diepte over de sloten. De ecooloog is een aangetrouwde neef, dus ik kreeg dit via de familie app.
<https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/14769896/het-leven-in-de-sloot-met-schepnetjes-en-emmers-op-onderzoek-uit>

Wanneer je veel buiten bent en goed om je heen kijkt, kom je regelmatig interessante onderwerpen tegen. Dat was tijdens enkele recente speurtochten op het Balloërveld en aan de rand van Kampsheide niet anders.

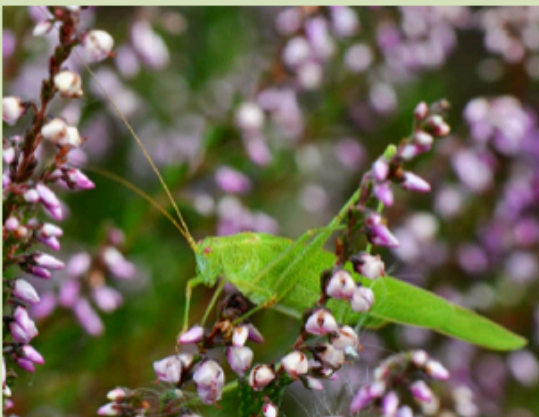
De kleurige beharing van de rups van het bont schaapje (**esdoornuiltje**) ging net niet helemaal schuil onder een eikenblad. Mijn nieuwsgierigheid was gewekt. Ondanks dat ik het blad voorzichtig omdraaide rolde de rups zich ter bescherming toch maar op. De vlinder (begin mei-half augustus) is minder opvallend dan de rups (juni-oktober). De rupsen verpoppen zich meestal in dood hout; ze knagen daarin een gang waarvan de uitgang wordt dichtgemaakt met zijde. De soort overwintert als pop, soms meerdere jaren.

Het **boomblauwtje** vliegt van eind maart tot begin juni en van half juni tot begin oktober in twee of drie, elkaar overlappende generaties. In het voorjaar zetten de vrouwtjes de eitjes vooral af op sporkehout en hulst, in de zomer met name op klimop, vlinderstruik, struikhei (foto) en grote kattenstaart.

Af en toe vind je een te klein geworden exoskelet, zoals in dit geval van een (groene?) **schildwants**. Doordat het uitwendige skelet niet erg elastisch is en daarmee de groei tegenhoudt moet de nimf enkele keren vervellen. Na de vervelling is het nieuwe omhulsel nog korte tijd zacht en rekbaar (en het insect dus extra kwetsbaar). Dit proces herhaalt zich enige keren tot het insect volwassen is en niet meer groeit.

In eerste instantie dacht ik even aan een struiksprinkhaan. Die is ook groen met donkere spikkels, maar ziet er toch iets anders uit. Het bleek een **sikkelsprinkhaan** te zijn. Deze soort schijnt in het noorden nog redelijk zeldzaam te zijn. Nadat ze gaten in het blad heeft gebeten schuift het vrouwtje de platte eieren met haar legboor in het binnenste van het blad.

Een week eerder zag ik op een verdord blad al 39 lege eitjes van de wapendrager, maar dit keer begon het met de 6 nog kleine rupsen. Ongeveer 15 cm verderop zat het verdorde blad met de 35 lege eitjes. Drie dagen later zag ik nogmaals het blad met de eitjes, maar de rupsen heb ik niet meer gezien. Na het uitkomen van de grote eileggers blijven de rupsen aanvankelijk bijeen en foerageren ze in groepen. De volgroeide rupsen leven solitair. De soort overwintert als pop in de grond. Vanaf eind april komen de vlinders weer tevoorschijn.

Luit Staghouwer

Een insectenhotel is blijkbaar ook een voerplaats voor de grote bonte specht. Zou die nou echt denken: Wauw, een boom met zoveel larven!

Ton van de Vis

EINDE NIEUWSBRIEF

Kopij voor de volgende Nieuwsbrief vóór 22 september 2022 sturen naar:

nieuwsbrief.ivn.knnv@gmail.com

KNNV afd. Assen

Secr. Bert Evers

secretaris@assen.knnv.nl

IVN Assen

Secr. Herman Spoelstra

secretaris@ivnassen.nl

De redactie

Ton de Vis en Theo de Grijs

